

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 12, 29, 291, 293, 295, 296 IR 589
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Parengti Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 12, 29, 291, 293, 295, 296 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymą (toliau – Įstatymo projektas) paskatino žemiau išdėstytos jo įgyvendinimo problemos.

Šiuo metu ANK 291 ir 293 straipsniuose numatytos sankcijos neefektyvios ir duoda neigiamą/priešingą atgrasymui efektą, nėra užtikrinami administracinės nuobaudos tikslai. Pavyzdžiui, Lietuvoje intensyviai, viešai skelbimuose, spaudoje ir pan. vykdoma prekyba tinklais, tinklai įsigijami ir paštu, o sodybose randami dideli tinklinių įrankių kiekiai.

Sodybose, kurios yra prie valstybinių vandens telkinių, aptikti draudžiamus žvejybos įrankius tampa įprasta. Bauda, aptikus pažeidėją – nuo 60 Eur, o surašius AN protokolą su administraciniu nurodymu tesudaro 30 Eur.

Tokio pobūdžio pažeidimams nustatyti skiriama daug laiko sąnaudų, kaštų, tyrimo ir duomenų rinkimo įdirbio – tuo tarpu 30 Eur bauda nėra proporcinga nei siekiamam tikslui, nei pažeidimo pobūdžiui ar (dažnai) mastui, nei aplinkos apsaugos pareigūnų įdirbiui. Negana to, tokia bauda taikoma tiek tais atvejais, kuomet neteisėtai laikomas 1 tinklas, tiek tais, kai randama 10 ar 20 tinklinių įrankių, arba draudžiami žvejyboje įrankiai realizuojami dideliais kiekiais, nors tokiais atvejais pažeidimai savo pobūdžiu nėra lygiaverčiai.

Įstatymo projektu siekiama, kad taikomos sankcijos taip pat atitiktų protingumo kriterijų. Pavyzdžiui, siekiama, jog už nelegalių įrankių laikymą bauda nebūtų mažesnė nei už nelegalių įrankių įsigijimą. Atitinkamai, už įrankių pardavimą nebūtų taikoma mažesnė bauda nei už jų laikymą. Dažniausiai įrankiai įsigijami ne laikymui, o eksploatavimui su tikslu sugauti žuvis. Įrankių įsigijimo ir laikymo užkardymas tokių įrankių įsigijimo ir laikymo, būtų prevencinė ir efektyvesnė priemonė žalos aplinkai atsiradimui, nelaukiant, kol ji kils.

Faktą, jog sankcijos pažeidėjų neatbaido įrodo eilė neteisėta žvejyba užsiimančių ir aplinkai žalą darančių asmenų, kurie jau yra kelis kartus bausti. Pavyzdžiui, V.I. - 18 kartų, jo padaryta žala vien per paskutinius du metus 15 363 Eur, R.Ž. – 15 kartų, jo padaryta žala vien per paskutinius du metus – beveik 15 000 Eur, E.T. – 9 kartai, jo padaryta žala vien paskutinius du metus – daugiau kaip 13 000 Eur ir t.t.

Įstatymo projektu taip pat siekiama, kad mėgėjų žvejybos leidimo kaina būtų mažesnė nei bauda už žvejybą be leidimo (šiuo metu, jei pažeidimas nustatomas pirmą kartą, būtina taikyti įspėjimą, antrą kartą – vos 10 Eur. baudą, kas yra net mažiau, negu leidimo kaina).

Rengti įstatymo projektą taip pat paskatino šiuo metu daug ginčų dėl skirtingų interpretacijų sukelianti ir besidubliuojanti ANK 291 str. 6 d. ir 293 str. 3–4 d. numatyta atsakomybė už žvejybos įrankių gaminimą, realizavimą, pardavimą ir įsigijimą. Nėra aišku, kurią normą taikyti. Įstatymo projektu siūloma atsakomybę už tai palikti tik 293 str., taip išsprendžiant reguliavimo aiškumo ir taikymo problemą.

293 str. 4 d. vartojama sąvoka „pardavimas“ praktikoje kelia problemų, nes veikos negalima kvalifikuoti, kaip pardavimo iki paties pardavimo fakto įvykimo, t. y., nors matoma, kad vyksta prekyba (siūlomos prekės), tačiau veiką kvalifikuoti galima tik už pardavimą, įvykus sandoriui, o ne anksčiau. Todėl Įstatymo projektu, nustačius ANK 293 str. 4 d. pažeidimą, siūloma numatyti galimą ne mėgėjų žvejybos įrankių konfiskavimą.

Atitinkamai, 295 ir 296 straipsniuose numatytos sankcijos už verslinės žvejybos tvarkos pažeidimus bei specialiosios žvejybos tvarkos pažeidimus taip pat yra neefektyvios ir duoda neigiamą/priešingą atgrasymui efektą, neužtikrina administracinės nuobaudos tikslų. Todėl įstatymo projektu siekiama, kad baudos atitiktų protingumo kriterijų, efektyviai veiktų kaip prevencinė priemonė bei užtikrintų, kad nevyktų pakartotiniai pažeidimai.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkė Aistė Gedvilienė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu ANK 291, 293, 295 ir 296 str. numatytos sankcijos neefektyvios ir duoda neigiamą/priešingą atgrasymui efektą, nėra užtikrinami administracinės nuobaudos tikslai.

Mėgėjų ir ne mėgėjų žvejų, versline ir specialiąja žvejyba vykdančių žvejų pažeidimams nustatyti skiriama daug laiko sąnaudų, kaštų, tyrimo ir duomenų rinkimo įdirbio – tuo tarpu skiriamos baudos nėra proporcinga nei siekiamam tikslui, nei pažeidimo pobūdžiui ar (dažnai) mastui, nei aplinkos apsaugos pareigūnų įdirbiui.

Šiuo metu numatytos baudos taikomos tiek tais atvejais, kuomet neteisėtai laikomas 1 tinklas, tiek tais, kai randama 10 ar 20 tinklinių įrankių, arba draudžiami žvejyboje įrankiai realizuojami dideliais kiekiais, nors tokie pažeidimai savo pobūdžiu nėra lygiaverčiai.

ANK 291 str. 6 d. ir 293 str. 3-4 dalyse numatyta atsakomybė už žvejybos įrankių gaminimą, realizavimą/pardavimą ir įsigijimą dubliuojasi. Nėra aišku, kurią normą taikyti. Siūlome atsakomybę už tai palikti tik 293 str., o iš 291 str. 6 d. pašalinti, taip išsprendžiant reguliavimo aiškumo ir taikymo problemą.

ANK 293 str. 4 d. vartojama sąvoka „pardavimas“ – praktikoje kelia problematikos dėl to, kad veikos negalima kvalifikuoti iki paties pardavimo fakto įvykimo, t. y., matoma, kad vyksta prekyba (siūloma prekės), tačiau veiką kvalifikuoti galima tik už pardavimą, įvykus sandoriui, o ne anksčiau.

Pagal šiuo metu numatomas sankcijas žvejybos leidimo kaina yra didesnė, negu bauda už žvejybą be leidimo (įspėjimą – būtina taikyti, jeigu pažeidimas nustatomas pirmą kartą, o jeigu antrą kartą asmuo padaro pažeidimą – numatyta tik nuo 10 Eur bauda, kas yra net mažiau, negu leidimo kaina). Pažymėtina, kad įspėjimų įforminimas – yra tokia pat pagal sudėtingumą procedūra pareigūnui ir jo įforminimo kaštai bei laiko sąnaudos dideli, o efektas nulinis.

295 ir 296 straipsniuose numatytos sankcijos už verslinės ir specialiosios žvejybos tvarkų pažeidimus. Šiuo metu numatytos nuobaudos nėra efektyvios. Šiuose straipsniuose numatomas tik galimas administracinių nusižengimų padarymo įrankių ir priemonių konfiskavimas. Įstatymo projektu siūloma numatyti privalomą įrankių konfiskavimą už šiurkščius bei pakartotinius nusižengimus.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siekiama užtikrinti, jog žvejams taikomos sankcijos būtų efektyvios bei duotų atgrasymo efektą, todėl siūloma griežtinti sankcijas, numatomas ANK 291 ir 293 str. už neteisėtą draudžiamų įrankių realizavimą, įsigijimą ar laikymą. Taip pat numatomas baudos diferencijavimas pagal pažeidimo mastą.

295 ir 296 str. pakeitimais siūloma numatyti privalomą įrankių konfiskavimą už šiurkščius bei pakartotinius nusižengimus ir griežtinti sankcijas, kad jos ne tik atitiktų protingumo kriterijų, būtų efektyvios bei duotų atgrasymo efektą.

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 29 str. 4 d. būtų numatyta, jog ir ne pažeidėjui nuosavybės teise priklausantis turtas galėtų būti konfiskuojamas ir už administracinius pažeidimus, numatytus 291 straipsnio 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12 dalyse bei 293 straipsnio 3, 4, 5 dalyse.

Siekiant pažaboti neteisėtą prekybą tinklais, jų įsigijimo ir laikymo mastus, pašalinama skirtinga ANK 291 str. ir 293 str. interpretavimo ir taikymo praktika.

Užfiksavus ANK 293 str. 4 d. pažeidimą siūloma numatyti galimą ne mėgėjų žvejybos įrankių konfiskavimą, kad tai būtų galima padaryti prekybai vykstant dar iki paties pardavimo fakto.

Suprantant, jog žvejybos leidimo kaina šiuo metu yra didesnė, negu bauda už žvejybą be leidimo, siūloma pakeisti ir ANK 291 str. 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta
Numatoma, kad Įstatymo projektas neigiamų pasekmių neturės.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Įstatymo projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai
Įstatymo priėmimas verslo sąlygoms ir jo plėtrai įtakos neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams
Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios
Siekiant į teisinę sistemą inkorporuoti priimtą įstatymo projektą, galiojančių įstatymų keisti ar jų panaikinti arba priimti naujų nebūtina.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka
Įstatymo projektas parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekte nenustatomos naujos sąvokos ir jas įvardijantys terminai.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus
Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas, Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti
Priėmus įstatymą, priimti įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)
Įstatymo projektui įgyvendinti valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados
Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis
Nėra.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teikia Seimo nariai

Aistė Gedvilienė
Andrius Vyšniauskas
Ewelina Dobrowolska
Simonas Gentvilas
Audrius Petrošius